

Beslutningsforslag nr. B 92. Fremsat den 8. februar 2007 af Line Barfod (EL), Jørgen Arbo-Bæhr (EL), Per Clausen (EL) og Rune Lund (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om adgang til dokumenter om egne forhold i PET's arkiver og om oprettelse af et uafhængigt ankenævn for afslag på anmodning om arkivadgang

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. juli 2007

– at ændre adgangen til Politiets Efterretningstjenestes arkiver, således at borgere får mulighed for at se deres egen sag i mindst samme

omfang, som borgere i Norge og Sverige har hos disse landes efterretningstjenester, og

– at fremsætte lovforslag, som indebærer, at der oprettes et uafhængigt ankenævn, hvortil afslag på arkivadgang kan indbringes.

Bemærkninger til forslaget

Enhedslisten foreslår, at borgeres adgang til dokumenter om egne forhold i Politiets Efterretningstjenestens arkiver ændres, således at borgere får mulighed for at se deres egen sag i mindst samme omfang, som borgere i Norge og Sverige har hos disse landes efterretningstjenester.

Som et absolut minimum bør personer kunne få adgang til de samme oplysninger, som forskere og andre, der ikke enten er ansat hos PET eller medlem af Wamberg-udvalget, som fører tilsyn med efterretningstjenestens registreringer m.v., har. Baggrunden for beslutningsforslaget er, at det er kommet frem i pressen, at forskere kan få adgang til oplysninger om personer i PET's arkiver, som de pågældende personer ikke selv har adgang til. Enhedslisten finder det grotesk, at forskerne, som har adgang til arkiverne, bruger oplysningerne fra arkiverne til at hænge navngivne personer ud i pressen.

Når PET – eller FE (Forsvarets Efterretningstjeneste) – frigiver arkiver, skal de personer, som er omtalt i arkiverne, efter Enhedslistens opfattelse automatisk have meddelelse om, at arkiverne er frigivet enten helt eller til forskning, og at de kan få tilsendt en kopi af de pågældende dokumenter, såfremt de måtte ønske det. Det er helt urimeligt med alt dette hemmelighedskræmmeri, og enkeltpersoner opdager ikke de frigivne arkiver, før en eller anden forsker omtaler vedkommende. Derfor bør omtalte personer have umiddelbar besked, når arkiver frigives, herunder også arkiver, der frigives til forskning.

Enhedslisten har svært ved at se saglige argumenter for, at den danske stats sikkerhed skulle være helt særlig i forhold til de lande, vi normalt sammenligner os med, f.eks. Norges og Sveriges. Vi må derfor kunne åbne arkiverne i mindst samme omfang, som de har gjort.

Beslutningsforslaget indebærer, at regeringen inden den 1. juli 2007 skal ændre adgangen til Politiets Efterretningstjenestens arkiver, således at borgere får mulighed for at se deres egen sag i mindst samme omfang, som borgere i Norge og Sverige har hos disse landes efterretningstjenester.

Enhedslisten finder, at den ændrede arkivadgang bør ske gennem lovgivning.

En sådan lovgivning skal bl.a. forholde sig til PET's muligheder for at meddele afslag på anmodning om aktindsigt fra personer i materiale om den pågældende, som efterretningstjenesten måtte være i besiddelse af, med henvisning til offentlighedslovens § 2, stk. 1, hvorefter loven ikke finder anvendelse på sager inden for strafferetsplejen, og § 13, stk. 1, nr. 1 og 2, hvorefter retten til aktindsigt kan begrænses, i det omfang det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til statens sikkerhed eller rigets forsvar samt til rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner.

Beslutningsforslaget vedrører ikke den konkrete sag, som er nævnt nedenfor, og hvis videre forløb og endelige udfald må findes i det juridiske system på baggrund af gældende lovgivning.

Professor Bent Jensen, Forsvarsakademiets center for koldkrigsforskning, har i en artikel i Morgenavisen Jyllands-Posten den 14. januar 2007 på baggrund af adgang til Politiets Efterretningstjenestens arkiver fremlagt oplysninger om, at PET overvågede journalist Jørgen Dragsdahl og i interne dokumenter beskrev ham som agent.

Ifølge artikel i Jyllands-Posten den 15. januar 2007 har PET den 13. januar 2007 sendt en såkaldt myndighedsudtalelse til Jyllands-Posten med følgende indhold:

»I overensstemmelse med normal praksis kommenterer PET ikke eventuelle konkrete sager, herunder sager, som måtte have været under behandling tilbage i 1980'erne.

Med hensyn til adgangen til PET's arkiver kan det generelt oplyses, at enkelte forskere er blevet tildelt en særlig adgang til PET's arkiver. Dette er f.eks. sket i forbindelse med DIIS's udredning »Danmark under den kolde krig« og professor Bent Jensens forskningsprojekt »Den kolde krig i Danmark 1945-1991. Indre konflikter om Danmarks ydre og indre sikkerhed.«

F. t. beslutn. vedr. PET's arkiver m.v.

I forbindelse med en sådan adgang underskriver den enkelte forsker en tavshedserklæring, ligesom der fastsættes en række vilkår for forskerens konkrete arkivadgang. I tavshedserklæringen forpligter forskeren sig til ikke at offentliggøre klassificerede oplysninger og dokumenter, medmindre der opnås samtykke hertil fra udstederen af dokumentet. Forskeren forpligter sig endvidere til at tage de nødvendige hensyn – herunder ved anonymisering – til beskyttelse af oplysninger af hensyn til statens sikkerhed, rigets forsvar, forholdet til fremmede magter eller tredjemand. Oplysninger om tredjemand kan f.eks. være oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold.

Tavshedserklæringen skal naturligvis forhindre, at sensitive oplysninger, der kan kompromittere efterretningstjenesten, eller meget personfølsomme oplysninger om enkeltpersoner ikke uberettiget offentliggøres.

Det fremgår af tavshedserklæringen, at en tilside-sættelse af tavshedspligten kan være strafbar, jf. reglerne i forvaltningslovens § 27 og straffelovens § 152.

Når PET tog kontakt til henholdsvis Jyllands-Posten og Bent Jensen fredag aften, skyldes det, at PET ønskede at sikre sig, at der hverken hos Jyllands-Posten eller Bent Jensen skulle herske tvivl om de ovennævnte forhold.«

Enhedslisten finder ikke, at den praksis, som gengives i PET's udtalelse, sikrer personer, som er opført i dokumenter i PET's arkiver, en tilstrækkelig retssikkerhed. Den konkrete sag viser, at andre end PET selv kan få adgang til dokumenter vedrørende enkelte personer og offentliggøre oplysninger fra disse, uden at den pågældende person selv har adgang til at se dokumenterne. Der er derfor efter Enhedslistens opfattelse behov for at ændre retningslinjerne og praksis for adgangen til PET's arkiver gennem ændret lovgivning.

Enhedslisten finder det helt uacceptabelt, at arbejdet i Wendler Pedersen-udvalget, som blev nedsat i 1997, og hvis betænkning skal danne grundlag for en ny lovgivning om efterretningstjenesterne, har trukket så længe ud, som det er tilfældet. Det ser ydermere ud til at kunne vare flere år i endnu, før betænkningen afgives, fordi udvalget er blevet pålagt at afvente PET-kommissionen. Justitsministeren må afgøre, om ministeren vil anmode Wendler Pedersen-udvalget om en hurtig delbetænkning med henblik på at ændre lovgivningen, for så vidt angår arkivadgangen, eller om en sådan lovgivning kan udformes uden kommissionsbetænkning.

Folketinget vedtog under forespørgselsdebatten den 21. januar 2003 om undersøgelse af indre danske konflikter under den kolde krig følgende vedtagelse (V 39):

»Folketinget udtrykker ønske om, at der skal være størst mulig åbenhed om, hvad der foregik under den kolde krig. Folketinget noterer med tilfredshed, at regeringen vil sikre størst mulig åbenhed med hensyn til adgangen til statens arkivmateriale om den kolde krig, således at andre forskere behandles på lige fod med forskerne under Institut for Internationale Studier i forbindelse med anmodninger om arkivadgang og aktindsigt.«

Enhedslisten er tilhænger af øget arkivadgang, men undlod at stemme for V 39, da Enhedslisten hellere havde set en øget arkivadgang gennemført ved en ændring af arkivloven samtidig med, at der blev oprettet et uafhængigt ankenævn, hvortil afslag på arkivadgang kunne indbringes. Den konkrete sag aktualiserer behovet for lovændringer på arkivområdet.

Enhedslisten foreslår med beslutningsforslaget, at regeringen pålægges at fremsætte lovforslag, som indebærer, at der oprettes et uafhængigt ankenævn, hvortil afslag på arkivadgang kan indbringes.

Skriftlig fremsættelse

Line Barfod (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om adgang til dokumenter om egne forhold i PET's arkiver og om oprettelse af et uafhængigt ankenævn for afslag på anmodning om arkivadgang.

(Beslutningsforslag nr. B 92).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.